هرگاه یکی از شما عطسه زد، باید بگوید: «الْحَمْدُلِله» و برادر یا دوستش به او بگوید: «یَرْحَمُكَ الله» و چون (برادر یا دوستش) به او «یَرْحَمُكَ الله» گفت، عطسه زننده باید بگوید: «یَهْدِیکُمُ اللّٰهُ وَیُصْلِحُ بَالَکُمْ». [یعنی: الله شما را هدایت کند و احوال تان را اصلاح بگرداند.]

از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ: الْحَمْدُ لله، وَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ: يَرْحَمُكَ الله، فإذا قال لَهُ: يَرْحَمُكَ الله، فَلْيَقُلْ: يَهْدِيكُمُ اللّٰهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ»: «هرگاه یکی از شما عطسه زد، باید بگوید: "الْحَمْدُلله" و برادر یا دوستش به او بگوید: "یَرْحَمُكَ الله" و چون (برادر یا دوستش) به او "یَرْحَمُكَ الله" گفت، عطسه زننده باید بگوید: "یَهْدِیکُمُ اللّٰهُ وَیُصْلِحُ بَالَکُمْ"». [یعنی: الله شما را هدایت کند و احوال تان را اصلاح بگرداند.]

[صحیح است] [به روایت بخاری]

حدیث مذکور بر این مساله دلالت دارد که چون مسلمان عطسه زد، باید الله متعال را با گفتن «الحمدلله» شکر و ستایش گوید، چون وقتی انسان عطسه می زند، نعمت و منفعتی متوجه او می گردد و با عطسه بخارهای متراکم در مغز خارج می شود که باقی ماندن آنها در مغز، باعث بیماری های خطرناکی می شوند؛ لذا حمد و ستایش در برابر این نعمت مشروع گردیده است؛ و کسی که آن را می شنود، بر او واجب است چنین پاسخ دهد: «یرحمک الله» و پس از آن عطسه زننده پاسخ نهایی را چنین می دهد: «یهدیکم الله ویصلح بالکم». به این ترتیب برای کسی که عطسه زده منفعتی حاصل می شود که هم به او و هم به کسی که آن را شنیده بازمی گردد؛ و این از فضل بزرگ این دین بر مردم است.

http://www.sunnah.global/hadeeth/fa/show/3433